

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 23. februar 2016
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Malene Dalgaard
Sagsnr.: 2016-0037-0147
Dok.: 1875693

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 7 vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, for samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed og for falsk anklage) (L 98), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 12. februar 2016. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Søren Pind

/

Lasse Boje

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 7 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, for samleje med et barn under 15 år ved udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed og for falsk anklage) (L 98):

”Vil ministeren, under henvisning til svar på spm. 1 på lovforslaget, bekræfte, at ministeriets nuværende anvendelse af begrebet ”overfaldsvoldtægt” - som ikke sigter på relationen mellem gerningsperson og forurettet i følge ministeriets besvarelse - afviger fra den tidligere definition af overfaldsvoldtægt, og vil ministeren bekræfte, at en overfaldsvoldtægt også kan tænkes at blive begået af en person, der kender forurettede på forhånd?”

Svar:

1. Hvorvidt en voldtægt kan karakteriseres som en overfaldsvoldtægt, beror – som det også fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. 1 vedrørende lovforslaget – på, om der er tale om et overfald, f.eks. ved at offeret udsættes for et pludseligt overgreb på et offentligt sted, hvor offeret færdes alene, eller i eget hjem, hvor gerningsmanden er trængt ind. Dette vil gælde, uanset om gerningsmanden og offeret kender hinanden eller ej.

Justitsministeriet har i bemærkningerne til nærværende lovforslag understreget, at strafudmålingen i sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold skal ske på grundlag af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af voldtægtens karakter og øvrige foreliggende omstændigheder og ikke på grundlag af en generelt forskellig vurdering af grovheden af voldtægt, der sker i forbindelse med socialt samvær eller i et parforhold, i forhold til overfaldsvoldtægt, jf. pkt. 2.1.1.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Endvidere understreges det, at det ikke anses for en formildende omstændighed, at en voldtægt er begået i forbindelse med socialt samvær eller i et parforhold.

Det bemærkes i den forbindelse, at Justitsministeriet har fundet det mest hensigtsmæssigt at undlade at bruge udtrykket ”kontaktvoldtægt” og ”parvoldtægt” i nærværende lovforslag og i stedet anvende det mere beskrivende udtryk ”voldtægt, der sker i forbindelse med socialt samvær eller i et parforhold”.

2. For så vidt angår spørgsmålet om en tidligere definition af begrebet ”overfaldsvoldtægt” kan det oplyses, at Rigsadvokaten i januar 2001 afgav en redegørelse til Justitsministeriet om udviklingen i straffniveauet i

voldtægtssager. Det fremgår bl.a. af redegørelsens beskrivelse af straffniveauet i sager om overfaldsvoldtægt, at Rigsadvokaten ved en sådan voldtægt forstod ”voldtægt mod en person, som gerningsmanden slet ikke kender eller kun har et yderst perifert kendskab til, og hvor der ikke forud for voldtægten har været samvær af nogen karakter”. Redegørelsen blev efterfølgende optrykt som bilag 1 til lovforslag nr. L 118 af 26. februar 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel m.v.). I de almindelige bemærkninger til lovforslaget, der blev vedtaget som lov nr. 380 af 6. juni 2002, henvises der under pkt. 2.1.2 om retspraksis til Rigsadvokatens redegørelse om straffniveauet, ligesom den nævnte definition af overfaldsvoldtægt gengives.

3. Straffelovrådet afgav i 2012 betænkning nr. 1534 om seksualforbrydelser, hvori rådet under pkt. 7.2.1 bl.a. udtalte følgende om strafudmålingen i voldtægtssager:

”Som anført i afsnit 7.1 ovenfor er det efter en gennemgang af retspraksis vedrørende straffene for voldtægt Rigsadvokatens vurdering, at strafudmålingen i sager om kontaktvoldtægt og parvoldtægt ikke er udtryk for en generel opfattelse af, at straffene i disse sager bør udmåles mildere end i sager om overfaldsvoldtægt. Straffen for voldtægt fastsættes efter en konkret vurdering af den enkelte sags omstændigheder, og det lavere straffniveau i praksis i sager om kontaktvoldtægt og parvoldtægt er efter Rigsadvokatens opfattelse udtryk for, at der i disse sager ofte vil foreligge konkrete omstændigheder, der efter straffelovens almindelige principper om strafudmåling bør føre til en lavere straf end i sager om overfaldsvoldtægt. I sager om overfaldsvoldtægt må der omvendt antages oftere at foreligge konkrete omstændigheder, som efter straffelovens § 81 i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed.

[...]

Hertil kommer, at Rigsadvokaten ved en gennemgang af retspraksis vedrørende straffene for voldtægt har vurderet, at strafudmålingen i sager om kontaktvoldtægt og parvoldtægt ikke er udtryk for en generel opfattelse af, at straffene i disse sager bør udmåles mildere end i sager om overfaldsvoldtægt, men er udtryk for en konkret vurdering af den enkelte sags omstændigheder.

Straffelovrådet bemærker i den forbindelse, at overfaldsvoldtægt i sagens natur er karakteriseret ved, at offeret udsættes for et pludseligt angreb – et overfald – i praksis typisk enten på et offentligt sted, hvor offeret færdes alene, eller i sit eget hjem, hvor gerningsmanden er trængt ind. Alt andet lige vil disse forhold blive anset for betydeligt skærpende omstændigheder og dermed også føre til en højere straf end i tilfælde, hvor en voldtægt ikke har karakter af et overfald.

Hvis kontaktvoldtægt og parvoldtægt gennemsnitligt straffes mindre strengt end overfaldsvoldtægt, skyldes det således ikke, at det ved voldtægt anses som en formildende omstændighed, at gerningsmanden og offeret kender hinanden eller ligefrem er samlevende. Det skyldes derimod i givet fald fraværet af skærpende omstændigheder.

Det betyder også, at der intet er til hinder for – og også forekommer i retspraksis – at f.eks. en kontaktvoldtægt straffes strengere end det almindelige udgangspunkt for straffen for en overfaldsvoldtægt, hvis der f.eks. foreligger andre skærpende omstændigheder såsom anvendelse af grov vold, voldtægtens tidsmæssige udstrækning, flere gerningsmænd, et særligt værgeløst offer, f.eks. et barn, mv.

Ordlyden af den gældende bestemmelse i straffelovens § 216 lægger således ikke op til en sontring mellem forskellige typer af voldtægt som basis for den konkrete strafudmåling, og domstolene må som anført antages at foretage en udmåling af straf i de enkelte sager på grundlag af de konkret foreliggende omstændigheder.

På den anførte baggrund er der efter Straffelovrådets opfattelse ikke behov for ændringer af den gældende bestemmelse i § 216 med henblik på at præcisere strafudmålingen i forskellige typer af voldtægtssager.

Straffelovrådet finder imidlertid samtidig, at den opdeling mellem forskellige typer af voldtægt, som Rigsadvokaten siden 2001 har anvendt i sine forskellige redegørelser om strafniveaut i voldtægtssager – og som siden da også har været anvendt i bemærkningerne til flere lovforslag – kan have været med til at give et indtryk af, at det ved voldtægt anses for en formildende omstændighed, hvis gerningsmanden og offeret kender hinanden eller ligefrem er samlevende, eller hvis voldtægten sker i forbindelse med et samvær, som naturligt kunne have ført til et frivilligt seksuelt forhold.

Der kan på denne baggrund være anledning til i bemærkningerne til et lovforslag om ændringer af

straffelovens kapitel 24, herunder i givet fald § 216 om voldtægt, at understrege, at strafudmålingen i voldtægtssager skal ske på grundlag af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af voldtægtens karakter og øvrige foreliggende omstændigheder og ikke på grundlag af en generelt forskellig vurdering af grovheden af kontaktvoldtægt og parvoldtægt i forhold til overfaldsvoldtægt.”

Det blev på den baggrund i bemærkningerne til lovforslag nr. L 141 af 6. februar 2013 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og lov om restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling m.v. (Seksualforbrydelser) understreget, at strafudmålingen i voldtægtssager skal ske på grundlag af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af voldtægtens karakter og øvrige foreliggende omstændigheder og ikke på grundlag af en generelt forskellig vurdering af grovheden af kontaktvoldtægt og parvoldtægt i forhold til overfaldsvoldtægt, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8. Om baggrunden for, at voldtægt, der indebærer et overfald, som udgangspunkt straffes strengere, fremgår følgende af pkt. 3.2.3 i de almindelige bemærkninger til det nævnte lovforslag, der blev vedtaget som lov nr. 633 af 12. juni 2013:

”[...] overfaldsvoldtægt [er] i sagens natur [...] karakteriseret ved, at offeret udsættes for et pludseligt angreb – et overfald – i praksis typisk enten på et offentligt sted, hvor offeret færdes alene, eller i sit eget hjem, hvor gerningsmanden er trængt ind. Alt andet lige vil disse forhold blive anset for betydeligt skærpene omstændigheder og dermed også føre til en højere straf end i tilfælde, hvor en voldtægt ikke har karakter af et overfald.

Hvis kontaktvoldtægt og parvoldtægt gennemsnitligt straffes mindre strengt end overfaldsvoldtægt, skyldes det således ikke, at det ved voldtægt anses som en formildende omstændighed, at gerningsmanden og offeret kender hinanden eller ligefrem er samlevende. Det skyldes derimod i givet fald *fraværet* af skærpene omstændigheder.

Det betyder også, at der intet er til hinder for – og også forekommer i retspraksis – at f.eks. en kontaktvoldtægt straffes strengere end det almindelige udgangspunkt for straffen for en overfaldsvoldtægt, hvis der f.eks. foreligger andre skærpene omstændigheder såsom anvendelse af grov vold, voldtægtens tidsmæssige udstrækning, flere gerningsmænd, et særligt værgeløst offer, f.eks. et barn, mv.”